

του Μιχαήλ Χούλη, Θεολόγου

Κάποτε ο Ιησούς και οι μαθητές του βγήκαν στα χωριά της Καισάρειας του Φιλίππου, Β.Α. της λίμνης Γεννησαρέτ. Καθώς περπατούσαν, ρώτησε τους μαθητές Του: «Ποιος λένε οι άνθρωποι ότι είμαι;» Εκείνοι του απάντησαν: «Λένε ότι είσαι ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, άλλοι ότι είσαι ο Ηλίας, άλλοι ότι είσαι ένας από τους προφήτες». «Εσείς ποιος λέτε ότι είμαι;», τους ρώτησε ο Ιησούς. Ο Πέτρος τού αποκρίθηκε: «Εσύ είσαι ο Μεσσίας, ο Υιός του αληθινού Θεού» (βλ. Μκ. 8,27-30/ Μτ. 16,13-20/ Λκ. 9,18-21). Τότε ο Ιησούς άρχισε να τους διδάσκει ότι ο Υιός του Ανθρώπου (τίτλος του Μεσσία, κυρίως από τον Δανιήλ) πρέπει να αποδοκιμαστεί από τους ισχυρούς, να πάθει πολλά, να θανατωθεί και σε τρεις μέρες να αναστηθεί.

(α) Για να προετοιμάσει τους μαθητές μπροστά στο Πάθος Του που πλησίαζε, ώστε να μην κλονιστούν ανεπανόρθωτα, (β) για να γνωρίσουν εμπειρικά ποιος στην πραγματικότητα είναι (Θεός επί γης) και (γ) για να τους δώσει να καταλάβουν ότι ΕΠΕΙΔΗ ΤΟ ΘΕΛΕΙ ΚΑΙ ΜΟΝΟ ΣΤΑΥΡΩΝΕΤΑΙ υπέρ της του κόσμου ζωής, παίρνει μαζί Του ο Ιησούς ύστερα από έξι μέρες τον Πέτρο, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη, τον αδελφό του -δεν κάνει διακρίσεις ο Κύριος, αλλά τους εκτιμά δικαίως και ανάλογα με την αξία και αρετή τους- και τους ανεβάζει σε ένα ψηλό βουνό, που κατά χριστιανική παράδοση θεωρείται το Θαβώρ (σύμβολο πλέον του πνευματικού ύψους), στη νότια Γαλιλαία, ή πρόκειται για το όρος Ερμών, κοντά στην Καισάρεια του Φιλίππου.

ΤΗΝ ΩΡΑ ΠΟΥ ΠΡΟΣΕΥΧΟΤΑΝ, η όψη του προσώπου του έγινε διαφορετική, ΕΛΑΜΨΕ ΣΑΝ ΤΟΝ ΗΛΙΟ, και τα ρούχα του έγιναν ΑΣΠΡΑ ΚΑΙ ΑΣΤΡΑΦΤΕΡΑ ΣΑΝ ΤΟ ΦΩΣ. Δεν μεταβλήθηκε βέβαια το πρόσωπο και το σώμα του Ιησού, αλλά επέτρεψε στους μαθητές Του να δουν, «εν εσόπτρω και εν αινίγματι» (Α΄ Κορ. 13,12), ελάχιστο μέρος μόνο αυτού που πραγματικά και φυσικώς είναι: Υιός του Θεού, το δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδος. Να επισημάνουμε: (α) Ότι το υπερκόσμιο, και ποιοτικά ασύγκριτο σε σχέση με την πλάση, άκτιστο αυτό φως του Χριστού (που κρυβόταν κάτω από την ταπεινή σάρκα του Θεανθρώπου), αδημιούργητο και αιώνιο όπως ο ίδιος, είναι το φως του Θεού, η ενέργεια, η δύναμη και η δόξα Του, όχι όμως η ουσία Του. Με αυτό το φως ενώνονται οι άγιοι και αυτός είναι ο σκοπός της ζωής των ανθρώπων: Η θέωσή μας και ο αγιασμός μας, η θέα του προσώπου του Κυρίου, από την παρούσα ήδη ζωή. Όλη η ζωή μάλιστα του Χριστού είναι πλημμυρισμένη από το θείο και ένδοξο φως της θεότητάς Του -λ.χ. ψέλνουμε: «ανέτειλε τω κόσμω το φως το της γνώσεως» (για τη γέννησή Του), «το αληθινό φως επεφάνη» (για τη βάπτισή Του) ή «νυν πάντα πεπλήρωται φωτός...» (για την ανάστασή Του) κ.λπ. Στην Αγία Γραφή το φως αυτό, της του Χριστού θείας δόξης, εμφανίστηκε στο Μωυσή μέσα από την φλεγόμενη και μη καιόμενη βάτο, καθοδηγούσε το λαό Του μετά την Έξοδο με τη μορφή στήλης φωτός, κατασκήνωσε στους αποστόλους με τη μορφή πυρίνων γλωσσών (Πεντηκοστή) κ.α., και

(β) Η θέωση του πιστού, το ανώτερο στάδιο στο οποίο ο Θεός μπορεί να αξιώσει τον άνθρωπο να φτάσει, είναι χάρισμα του Αγίου Πνεύματος (όχι αυτοκατάκτηση, σύμφωνα με ανατολίτικα πρότυπα), που προσφέρεται εν ώρα προσευχής και δια της λειτουργικής ζωής, όχι σε ατομικιστική δηλαδή απομόνωση και μάλιστα μακριά

από χριστιανικό περιβάλλον. Κάτι πολύ σημαντικό ακόμη: Όλα τα στοιχεία της συγκεκριμένης διήγησης παραπέμπουν στην Π.Δ. (πρόκειται για την παράδοση του Νόμου στο όρος Σινά, από το Θεό στο λαό δια του Μωυσέως) και ερμηνεύουν τον Χριστό ως ανώτερο από το Νόμο, αφού ο Νόμος δόθηκε άλλωστε ως ηθική προπαίδεια της ανθρωπότητας μέχρι την εμφάνισή Του. Ο Χριστός για τη συνείδηση της Εκκλησίας είναι η πλήρωση του παλαιοδιαθητικού Νόμου, ο ένσαρκος Λόγος του Θεού, που στη συνάντησή μαζί Του βρίσκει ο άνθρωπος το νόημα της ζωής, την ελευθερία και την τελειοποίηση του προσώπου του. Διαφορετικά, η επιδερμική και ηθικιστική παραμονή στο Νόμο και τις εντολές, όχι μόνο δεν τελειοποιεί τον πιστό, αλλά μπορεί να τον σκλαβώσει στην τυπολατρία και στην αδρανοποίηση του αγώνα προς το καθ' ομοίωση.

Ξαφνικά, δύο πολύ σπουδαίοι άντρες εμφανίστηκαν, και άρχισαν να μιλούν μαζί Του: Ήταν ο ΜΩΥΣΗΣ και Ο ΗΛΙΑΣ. Ο πρώτος θεωρείται εκπρόσωπος του Νόμου του Θεού, που δόθηκε στην Παλαιά Διαθήκη, και ο δεύτερος εκπρόσωπος των προφητών, οι οποίοι παρουσιάστηκαν ΜΕ ΛΑΜΠΡΟΤΗΤΑ (προμήνυμα δόξας για τον Ιησού και τους αγίους του, από εδώ και τώρα όμως και όχι μόνο στην άλλη ζωή) και ΜΙΛΟΥΣΑΝ ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ, που έμελε να συμβεί στην Ιερουσαλήμ, και με τον οποίο θα εκπλήρωνε την αποστολή Του (άρα δεν ήταν αντίθετος ο Ιησούς στον Νόμο και τους Προφήτες, όπως τον κατηγορούσαν). Διευκρινίζουμε ότι οι προφήτες και οι άγιοι είναι ετερόφωτοι δέκτες του ανεσπέρου θείου φωτός και αντλούν από την δόξα του Κυρίου και το δικό Του φως, ο οποίος και μόνο είναι αυτόφωτος και η πηγή του ακτίστου φωτός (Φως εκ Φωτός). Εφόσον μάλιστα και ο Ηλίας φαίνεται να συνομιλεί με τον Ιησού για τα γεγονότα του πάθους Του, που θα συνέβαιναν σύντομα, καταδεικνύεται ότι ήρθε η ώρα των εσχάτων χρόνων της θυσίας του Μεσσία (ο Ηλίας εθεωρείτο ότι θα επανέλθει ως πρόδρομος του Μεσσία) και ότι σε σχέση με τον Χριστό δεν είναι παρά υπηρέτης προς τον Δεσπότην αυτού.

Κατόπιν, είναι αναγκαίο να τονίσουμε πως όλα τα σωτηριώδη γεγονότα της Π.Δ. είναι ΠΡΟΤΥΠΩΣΕΙΣ του αγιαστικού έργου, της σωτήριας θυσίας του Χριστού και της αποστολής της Εκκλησίας: Η σκλαβιά στον Φαραώ καταδεικνύει την υποδούλωση στην αμαρτία και την αιχμαλωσία στον διάβολο, το αίμα στους παραστάδες των σπιτιών των Εβραίων συμβολίζει τη λύτρωση δια του αίματος του Θεανθρώπου, ο Μωυσής προεικονίζει τον αρχηγό της πίστεως Ιησού που είναι ο αυθεντικός Οδηγός, η Έξοδος από την Αίγυπτο προαναγγέλλει την έξοδο από την πτώση και την ανελευθερία, η διάβαση της Ερυθράς Θαλάσσης προεικονίζει την σωτηρία δια του βαπτίσματος, τα χέρια του Μωυσή που υποβάσταζαν και σήκωναν από τα δεξιά και αριστερά του ο Ααρών και ο Χουρ (και με αυτό τον τρόπο κατατρόπωσαν οι Εβραίοι τους Αμαληκίτες) συμβολίζουν την σωτηρία δια του σταυρού του Χριστού (Έξ. 17,8-13) κ.ο.κ. Η θυσία Του προαναγγέλλεται και μέσω του Πάσχοντος Δούλου που περιγράφει ο Ησαΐας, μέσω των προφητών, του Δαβίδ, αλλά και του Δικαίου του Πλάτωνα, ο οποίος μαστιγώνεται και καρφώνεται σε ξύλο όπως ο Ιησούς.

Πολύ εύστοχα λοιπόν ονομάζεται η Παλαιά Διαθήκη «Παιδαγωγός εις Χριστόν», η οποία και συναντιέται με την Καινή Διαθήκη στα πρόσωπα των εμφανισθέντων προφητών και των μαθητών του Κυρίου, στη σκηνή της Μεταμορφώσεως. Και

τέλος, έξοχα επισημαίνεται εδώ Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ, εφόσον, και αναφορικά με το Μωυσή και τον Ηλία που μιλούσαν με τον Ιησού, ο μεν πρώτος είχε προ πολλού πεθάνει, ενώ ο δεύτερος είχε αναληφθεί εκατοντάδες χρόνια πριν. Και όμως περίμεναν, από την αγκαλιά του Θεού που βρίσκονται, να τον δουν στη δόξα Του, αφού γι' Αυτόν προφήτεψαν εκείνοι και έδρασαν. Ο Ιησούς είναι λοιπόν ο Κύριος της ζωής και του θανάτου, αφού συγκεντρώνει δίπλα Του τόσο τους νεκρούς (Μωυσής) όσο και τους ζωντανούς (Ηλίας), και Αυτός βρίσκεται στο κέντρο ως η Ζωή του σύμπαντος κόσμου. Μέσα από ένα επομένως αιωνίου διαστάσεως 'παράθυρο' πάνω στο Θαβώρ, αποκαλύπτεται η ατέλεστος ψυχοσωματική ζωή μετά θάνατον και οι μαθητές προγεύονται αμυδρώς την ποιότητα της εγκαινιαζόμενης βασιλείας του Θεού.

Και είπε ο Πέτρος στον Ιησού: «Κύριε, ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΑ ΝΑ ΜΕΙΝΟΥΜΕ ΕΔΩ! Αν θέλεις, να κάνουμε εδώ τρεις σκηνές: Μια για σένα, μια για τον Μωυσή και μια για τον Ηλία». Τους είχε συνεπάρει η ασύγκριτη ομορφιά του μεταμορφωμένου προσώπου του Κυρίου -διότι η μεγαλύτερη ευτυχία είναι η θέα της δόξας του Χριστού, το θαύμα των θαυμάτων- και με τα λόγια αυτά ο Πέτρος ζητά να μη τελειώσει σύντομα το θαυμάσιο αυτό και γλυκύτατο θέαμα και αίσθημα. Τι πιο ωραίο να 'μεναν εκεί, μακριά από την κακία του κόσμου και τους εχθρούς του Ιησού και να απολάμβαναν την ομορφιά του Κυρίου! Ενώ μιλούσε ακόμα, ΕΝΑ ΦΩΤΕΙΝΟ ΣΥΝΝΕΦΟ τούς σκέπασε (η Θεία Χάρη και συμβολικά η ένωση Ουρανού και γης δια του προσώπου και του έργου του Χριστού), και μέσα από το σύννεφο ΑΚΟΥΣΤΗΚΕ ΜΙΑ ΦΩΝΗ που έλεγε: «Αυτός ΕΙΝΑΙ Ο ΑΓΑΠΗΜΕΝΟΣ ΜΟΥ ΥΙΟΣ, ΑΥΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΚΛΕΚΤΟΣ ΜΟΥ, ΑΥΤΟΝ ΝΑ ΑΚΟΥΤΕ». Πλούσια τα θεολογικά συμπεράσματα από την τελευταία αυτή πρόταση του κειμένου:

(α) Φαίνεται η Τριαδικότητα του Ενός Θεού, αφού ομιλεί ο Πατέρας για τον Υιό Του, και στη βάπτισή του Χριστού βλέπουμε και το Άγιο Πνεύμα να κατεβαίνει στο κεφάλι Του, (β) Ο Θεός, όπως εμφανίζεται για πρώτη φορά στα πλαίσια της Βιβλικής Θεολογίας, είναι το Όντως Όν, ΠΡΟΣΩΠΟ που ενεργεί και ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ με το λαό Του και υπογράφει Διαθήκη μαζί του και δίδει εντολές και 'απαιτεί' ηθική και αγία ζωή, και δεν είναι νεφελώδης δύναμη και 'καθαρά ενέργεια' στο σύμπαν, (γ) Ο Χριστός είναι ο αληθής Υιός και Λόγος του Θεού (σε αντίθεση με τους εμφανισθέντες στην ιστορία ψευτομεσσίες), η μόνη δυνατότητα σωτηρίας (Πράξ. 4,12) των ανθρώπων, που επετεύχθη δια της σταυρικής Του θυσίας, γεγονός που τονίζεται στο παρόν εδάφιο και από τον Πατέρα (με τα ίδια περίπου λόγια που ακούστηκαν και κατά τη βάπτισή του Ιησού), ενώ οι μαθητές φαίνεται να μην έχουν συλλάβει καλά την αποστολή Του.

Ο Μωυσής είχε κάποτε αποκαλύψει ότι θα στείλει ο Θεός προφήτη στους ανθρώπους, ανώτερο από εκείνον, και ότι οφείλουν οι Ισραηλίτες ΝΑ ΤΟΝ ΑΚΟΥΝΕ (Δευτ. 18,15). Αφού λοιπόν ο Ιησούς είναι ο από το Θεό και το Μωυσή αναγγελθείς προφήτης και ο ίδιος αυτοπροσδιορίζεται ως «Υιός του Ανθρώπου, που ήρθε να διακονήσει και όχι να διακονηθεί» (Μάρκ. 10,45) και αποκαλύπτει πως «εξελήλυθα ίνα κηρύξω εις τούτο» (Μάρκ. 1,38), ή όταν στην Σαμαρείτισσα απαντά χωρίς περιστροφές «Εγώ είμαι» (Ιω. 4,25-26) και πάλι λέγει: «Από τώρα σας τα λέω, πριν να γίνουν, ώστε όταν γίνουν να πιστέψετε ότι ΕΓΩ ΕΙΜΑΙ» (Ιω. 13,12-19), δεν

νομίζουμε ότι χρειάζονται καθαρότερες εξηγήσεις σε έναν αντικειμενικό ερευνητή για το ότι είναι ο Θεός επί γης. Άλλωστε, το «Εγώ Είμαι», που επαναλαμβάνει ο Χριστός στους συνομιλούντες μαζί Του, παραπέμπει τους ακροατές Του στο «Εγώ Ειμί ο Ων» (Γιαχβέ), όπως αυτοφανερώνεται ο Θεός στην Παλαιά Διαθήκη. Στον προφήτη Ιεζεκιήλ πράγματι ο Θεός λέγει: «Τότε θα γνωρίσετε ότι Εγώ Ειμί» (Εγώ είμαι ο Γιαχβέ) (35,9).

Όταν άκουσαν οι μαθητές τη φωνή, έπεσαν με το πρόσωπο στη γη ΚΑΙ ΦΟΒΗΘΗΚΑΝ ΠΟΛΥ. Δεν ήσαν πνευματικά έτοιμοι για ένα τέτοιο θαύμα και για τη θεία παρουσία, τόσο άμεσα συνδεδεμένη μαζί τους. Ο Θεός αποκαλύπτεται ως κάτι το «απείρως υπερέχον» και ως «όλως αλλότριον», ως απρόσιτη μεγαλειότητα, μπροστά στην οποία ο άνθρωπος νοιώθει μηδαμινός και καταλαμβάνεται από ιερό δέος, ευλάβεια. Στη ευλάβεια ενυπάρχει και ο ιερός φόβος και ο σεβασμός και το ρίγος μπροστά στον κατεξοχήν Άγιο Θεό. Σε όλους εξάλλου τους αγίους εναλλάσσεται ο φόβος, η έκσταση και η αγάπη στη σχέση τους με τον Θεό, ανάλογα με το πόσο εσωτερικά είναι έτοιμος κανείς να βρεθεί ενώπιος ενώπιω με την Πηγή της καθαρότητας και της θείας λαμπρότητας.

Τους πλησίασε τότε ο Ιησούς, τους άγγιξε και τους είπε: «ΣΗΚΩΘΕΙΤΕ (ήτοι, δεν μπορούμε να μείνουμε μόνο στην ιδιωτική μας σύνδεση με το Θεό, αλλά πρέπει να συνεχιστεί η αποστολή μας ανάμεσα στους ανθρώπους) και ΜΗ ΦΟΒΟΣΑΣΤΕ». Η αγάπη προς τον Θεό διώχνει και τους πλέον σκοτεινούς φόβους, όταν ο άνθρωπος διακατέχεται από δυνατή πίστη. Σήκωσαν τότε τα μάτια τους και δεν είδαν κανέναν άλλον, παρά μόνο τον Ιησού (ΑΝ ΕΧΕΙΣ ΤΟΝ ΙΗΣΟΥ, ΕΧΕΙΣ ΤΑ ΠΑΝΤΑ). Ενώ κατέβαιναν από το βουνό (που σημαίνει πάλι, όπως μόλις είπαμε, ότι την αγάπη και την πίστη προς το Θεό οφείλουμε να τη συνεχίσουμε και στην υπόλοιπη ζωή μας ως αγάπη και μαρτυρία προς τους άλλους και όχι μόνο να τη ζούμε κατά μόνας), τους πρόσταξε: «Μην πείτε σε κανέναν αυτό που είδατε, ώσπου να αναστηθώ από τους νεκρούς» (Μτ. 17,1-9/ Μκ. 9,2-13/ Λκ. 9,28-36). Πάντοτε δηλαδή καιροφυλακτούσε (όπως και έγινε στην ιστορία με διάφορους ψευτομεσσίες) η θρησκευτικό-πολιτική αναστάτωση των Ισραηλιτών και η παρεξηγημένη θεώρηση του Ιησού ως κοσμικού μεσσιανικού ηγέτη, που θα τους απελευθέρωνε από την τυραννία της Ρώμης.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ:

ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟ, εκδ. Άρτου Ζωής, Αθ. 2011

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, Νικολάου Νευράκη, Αθ. 1989

ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ, Τιμοθέου Κιλίφη, 4η έκδοση, Αθήνα

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ, Νικ. Σωτηρόπουλου, εκδ. Ο Σταυρός, 1981

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ, Ιω. Καραβιδόπουλου, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλ. 1988